

УДК 343.544:176.5(477)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.7319908>

А.І. МИХАЙЛИН,

здобувач вищої освіти факультету юстиції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна;

e-mail: mykuaylinartem@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6990-3940>

ЩОДО УТОЧНЕННЯ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ЧАСТИНИ 2 СТАТТІ 11 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

А.І. МЫКНАЙЛЫН,

Student of Higher Education, Faculty of Justice, Yaroslav Mudryi

National Law University, Kharkiv, Ukraine; e-mail: mykuaylinartem@ukr.net;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6990-3940>

REGARDING CLARIFICATION OF THE LEGAL DEFINITION OF PART 2 OF ARTICLE 11 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

АНОТАЦІЇ (ABSTRACTS), КЛЮЧОВІ СЛОВА (KEY WORDS)

Постановка проблеми. Однією з ознак права є його нормативність та формальна визначеність. Втілюючись у тексті нормативно-правового акта, норми права мають бути чіткими зрозумілими та недвозначними. Особливо важливим є чіткий виклад кримінально-правових норм, тому що вони мають містити в собі уявлення про дозволену та заборонену поведінку. Однак, аналіз ч.2 ст.11 Кримінального кодексу України свідчить, що конструкція даної норми права не відповідає такому принципу права як "нормативність" та "формальна визначеність"; є двозначною й не є чітко сформульованою та має істотні недоліки. Тому **метою** даної статті є визначення понять "малозначність діяння" в кримінально-правовому аспекті та аналіз понять "кримінальне правопорушення", "малозначність", "суспільна небезпека". Використані **методи**: формально-логічний – для аналізу вищезазначених понять; аналітичний метод – задля виявлення можливих порушень прав людини або необґрунтованих звільнень від кримінальної відповідальності при застосуванні даних норм Кримінального кодексу України. **Результати.** Розглянуто положення ч.2 ст.11 Кримінального кодексу України, зроблено його семантичне, логічне, юридичне тлумачення, а також проаналізовано на відповідність теоретичним елементам складу кримінального правопорушення та відповідність даної норми права таким принципам права як нормативність та формальна визначеність. Вказано на нечіткі, двозначні формулювання Кримінального кодексу України, що неминуче можуть призвести до суддівського свавілля, здійснено ретроспективний аналіз даної норми права, досліджено поняття "законодавчий вірус" на прикладі даної статті. Вказано на суттєву відмінність такої ознаки кримінального правопорушення як суспільна небезпека від інших ознак кримінального правопорушення таких як діяння, протиправність, винність, суспільна небезпека і караність. **Висновки.** Запропоновано внести деякі зміни до ст.11 Кримінального кодексу України або виключити ч.2 ст.11 Кримінального кодексу як зайву, зроблено акцент на важливості дотримання принципу формальної визначеності при конструюванні кримінально-правових норм.

Ключові слова: малозначність діяння; законодавчий вірус; кримінальне правопорушення; кримінально-правова охорона

***

Problem statement. One of the characteristics of law is its normativity and formal certainty. When embodied in the text of a normative legal act, the norms of law must be clear, understandable, and unambiguous. A clear statement of criminal law norms is especially important because they should contain an idea of permitted and prohibited behavior. However, the analysis of Part 2 of Article 11 of the Criminal Code of Ukraine shows that the construction of this rule of law does not correspond to such a principle of law as "normativity" and "formal certainty"; it is ambiguous and not clearly formulated and has significant shortcomings. Therefore, the **purpose** of this article is to define the concepts of "the insignificance of an act" in the criminal law aspect and analyze the concepts of "criminal offense", "insignificance", and "social danger". The **methods** used are formal-logical for the analysis of the above-mentioned concepts; analytical methods to identify possible violations of human rights or unjustified exemptions from criminal liability when applying these norms of the Criminal Code of Ukraine. **Results.** The provision of part 2 of Article 11 of the Criminal Code of Ukraine was considered, its semantic, logical,

and legal interpretation was made, and it was also analyzed for compliance with the theoretical elements of the composition of the criminal offense and the compliance of this rule of law with such principles of law as normativity and formal certainty. The unseen, ambiguous wording of the Criminal Code of Ukraine, which can inevitably lead to judicial arbitrariness, is pointed out, a retrospective analysis of this rule of law is carried out, and the concept of "legislative virus" is studied using the example of this article. The significant difference between such a sign of a criminal offense as public danger from other signs of a criminal offense such as actions, illegality, guilt, public danger, and punishment is pointed out. **Conclusions.** It is proposed to make some changes to Article 11 of the Criminal Code of Ukraine or to exclude Part 2 of Article 11 of the Criminal Code as redundant, emphasizing the importance of observing the principle of formal certainty when constructing criminal law norms.

Keywords: insignificance of the act; legislative virus; criminal offense; criminal law protection

Постановка проблеми

У 2016 році В.М. Киричко запровадив у науковий обіг поняття "законодавчий вірус" на прикладі ст.368-2 Кримінального кодексу України (далі – КК) "незаконне збагачення" [1]. Після цього у 2019 році рішенням Конституційного Суду України (далі – КСУ) від 26.02.2019 р. № 1-р/2019 відбулося "офіційне лікування" КК від законодавчого вірусу [2]. Разом із тим, як зазначив В.М. Киричко, цілеспрямований пошук законодавчих вірусів у системі КК є актуальним завданням для науки кримінального права, реалізація якого приведе до виявлення їх нових видів [1].

Ми розглянули один із таких законодавчих вірусів. Відповідно до ч.2 ст.11 КК, "не є кримінальним правопорушенням дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не загрожує і не могла загрозувати істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі" [3].

Тлумаченню та аналізу даної кримінально-правової норми була приділена увага деяких науковців, зокрема не було надано категоричного висновку щодо залишення чи скасування цього положення в КК. О.О. Дудоров та М.І. Хавронюк лише зазначають, що формальна ознака кримінальної протиправності не може превалювати над фактичною – відсутністю суспільної небезпеки [4, с.113]. З іншого боку, Н.А. Мирошніченко впевнена, що збереження даного поняття в КК є недоцільним і зазначала, що дане діяння слід перевести в категорію проступків, з чим не можна погодитися з таких міркувань: хоча поняття злочину й було звужено, і ним було замінено поняття кримінального правопорушення, кримінальний проступок залишає в собі всі ознаки кримінального правопорушення, включаючи суспільну небезпеку [5]. С.І. Маломуж зазначає, що поняття "малозначність діяння" та "відсутній склад злочину" за своїми значеннями

є взаємовиключними, оскільки малозначному діянню мають бути притаманні всі елементи складу кримінального правопорушення [6, с.130].

Це свідчить про відсутність єдиного підходу науковців стосовно розуміння даної кримінально-правової норми, тому метою статті є аналіз та тлумачення даної кримінально-правової норми, а також відмежування її від суміжних кримінально-правових інститутів: звільнення від кримінальної відповідальності, обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння. *Новизною* роботи є визначення проблем, що можуть мати наслідком необґрунтоване звільнення від кримінальної відповідальності винних осіб. *Завданням* статті є розгляд шляхів удосконалення українського кримінально-правового законодавства так, щоб не допустити суддівське свавілля і в той же час не допустити надмірного формалізму при кваліфікації діянь та винесенні судових рішень.

Поняття кримінального правопорушення та суспільної небезпеки

Частина 1 статті 11 КК містить визначення кримінального правопорушення, яким є передбачене цим Кодексом суспільно небезпечне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Для більш детального розуміння поняття "кримінального правопорушення" краще застосувати метод складання, тобто перелічування ознак певного предмета чи явища, так званий "арифметичний" підхід. Ознаками кримінального правопорушення є діяння (дія або бездіяльність), протиправність, винність, суспільна небезпека та караність. Аналіз ознак кримінального правопорушення дозволяє зробити висновок, що всі ознаки кримінального правопорушення, крім суспільної небезпеки, кількісними, а не якісними показниками. Наприклад, *вина*, яка може бути у формі прямого умислу, непрямого умислу, кримінально протиправної самовпевненості та кримінально протиправної недбалості. При безвинному спричиненні шкоди вина відсутня в будь-

якій з її форм, а відповідно при відсутності одного з елементів складу кримінального правопорушення (об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони) говорить про відсутність складу кримінального правопорушення взагалі. Тобто, вина або є, або її немає. Ознака *проти-правність* зазначена в ч.1 ст.11 КК як "передбаченість цим кодексом". У даній ознаці кримінального правопорушення втілюється принцип міжнародного права "немає злочину без вказівки на те в законі". Тобто, знову кількісна, а не якісна ознака: діяння або передбачене КК, або не передбачене, або правомірне, або протиправне. Утім, суспільна небезпека є більше якісним, а не кількісним показником. Як слушно зазначав Є.О. Письменський [7], санкції є віддзеркаленням та адекватним мірилом суспільної небезпеки кримінального правопорушення.

Слід вказати, що між науковцями не існує єдиного підходу стосовно визначення суспільної небезпеки кримінального правопорушення та, власне, в чому відмінність між кримінальними та іншими правопорушеннями. Деякі науковці вважають, що іншим правопорушенням, наприклад адміністративним, притаманна лише суспільна шкідливість, а кримінальним правопорушенням – суспільна небезпека. Інші вчені вважають, що кримінальним правопорушенням притаманний найвищий ступінь суспільної небезпечності.

Дана властивість може бути проаналізована на конкретних прикладах. Наприклад, таке кримінальне правопорушення, як крадіжка. Для його кваліфікації наявна нижча межа в 0,2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян. Все, що менше: наприклад, крадіжка десяти копійок тягне за собою накладення адміністративної відповідальності відповідно до ч.1 ст.51 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Відповідно до Закону України "Про державний бюджет України на 2023 рік", положень Податкового кодексу України на 2023 сума в 268,40 грн є кримінально караною крадіжкою. На нашу думку, в даному випадку має місце перехід кількісних змін у якісні: коли суспільна шкідливість переходить у суспільну небезпеку. Даний розмір майна, викрадення якого є кримінально караним, змінюється щороку. Такий самий підхід є й при визначенні того, яка кількість наркотичних засобів або психотропних речовин є адміністративно караною, а яка кримінально караною (ст.44 КУпАП та ст.309 КК).

Отже, в даному випадку перехід від суспільної шкідливості до суспільної небезпеки є взаємним переходом кількісних змін у якісні, і можна

дійти висновку, що поняття суспільної небезпеки є відносним.

Абсолютно криміналізовані та відносно криміналізовані діяння

Щодо суспільної небезпеки, то діяння, передбачені КК, можна поділити на абсолютно криміналізовані та відносно криміналізовані. Абсолютно криміналізовані передбачені в кримінальних кодексах або в законодавстві усіх країн, як-от зґвалтування, крадіжка, розбій. Ставлення законодавця різних країн світу до таких діянь однакове. Різниця може бути хіба що в санкціях кримінально-правових норм. У той час як ставлення законодавця до таких діянь, як, наприклад, проституція та суміжна діяльність (сутенерство), подружня зрада, право на носіння вогнепальної зброї, легалізації чи заборони наркотичних та психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів є різним: від повної криміналізації до повної легалізації.

Щодо поняття "правопорушення" як загальнотеоретичного, то семантично правопорушення, це діяння, яке порушує право. У КК часто можна зустріти формулювання "незаконне", "протиправне", "без дозволу", "порушення правил", "без ліцензії", "усупереч установленому законом порядку", "без ліцензії" тощо. Наприклад, стаття 307 КК "незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів". Тобто, є законний обіг наркотичних засобів, на підставі Закону України "Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори", а відповідальність встановлена за незаконний обіг. Повертаючись до такої ознаки кримінального правопорушення, як суспільна небезпека, можна дійти висновку, що одне й те саме діяння, як-от проституція та сутенерство в різних країнах може бути як суспільно небезпечним та і не суспільно небезпечним. І в даному випадку, порівнюючи з такою ознакою як протиправність діяння: передбаченість КК питань не виникає: діяння або передбачене або не передбачене КК. Звідси й проблеми розуміння та тлумачення ч.2 ст.11 КК, оскільки не існує єдиного підходу серед вчених і законодавців різних країн стосовно розуміння такого поняття, як "суспільна небезпека" [8].

Звичайна людська лексика може допускати полісемію, двозначне тлумачення деяких слів, що є неприпустимим для юридичної техніки у тексті закону про кримінальну відповідальність.

Так, у рішенні Конституційного Суду України від 26.02.2019 р. № 1-р/2019 зазначено: "Одним з головних елементів принципу верховенства права, закріпленого в частині першій статті 8 Основного Закону України, є юридична визначеність. Конституційний Суд України наголошував на важливості вимоги визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці і неминуче призводить до сваволі (абзац другий підпункту 5.4 пункту 5 мотивувальної частини Рішення від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005). Європейська Комісія "За демократію через право" (Венеційська Комісія) у Доповіді "Верховенство права", схваленій на її 86-му пленарному засіданні, яке відбулося 25-26 березня 2011 року, зазначила, що одним із неодмінних елементів верховенства права є юридична визначеність (пункт 41); юридична визначеність вимагає, щоб юридичні норми були чіткими і точними та спрямованими на забезпечення того, щоб ситуації та правовідносини залишались передбачуваними (пункт 46). З цього можна зробити висновок, що кримінальний закон, як і будь-який інший, має бути чітким, точним, недвозначним та зрозумілим, при цьому не лише юристам-правозастосовувачам, а й будь-яким громадянам" [8, с.609–610].

Власне, з даного питання існує певна дискусія між прихильниками юридичного позитивізму та юснатуралізму. Юснатуралісти, як прихильники природного права, протиставляючи природне право і позитивне право, розглядають закон (позитивне право) як щось несправжнє (несправжнє в якості сутності та явища), а природне право трактують як справжнє право (як нерозривна єдність сутності і явища справжнього права) [9].

Тут слушно зазначити про "категоричний імператив" Іммануїла Канта, який проголошує, що особа має ставитися до інших так, як вона би хотіла, щоб інші ставилися до тебе; і твоя поведінка стане законом, правилом для усіх інших людей: і якщо стосовно абсолютно криміналізованих діянь, як-то убивство, крадіжка, зґвалтування все зрозуміло: ніхто не хоче бути убитим, зґвалтованим, пограбованим і т.д., то стосовно інших діянь, як-от вживання іншими людьми наркотичних речовин, легалізація чи повна заборона проституції, тут немає згоди та однозначної позиції як серед законодавців різних країн, так і серед пересічних громадян.

Приховані можливості застосування частини 2 статті 11 Кримінального кодексу України

Можуть бути розглянуті приклади, коли ч.2 ст.11 КК, на нашу думку може бути застосована – наприклад, школяр у віці 14 років на вулиці вхопив пиріжок з прилавку і втік. Якщо за статтями 185, 190, 191 КК є нижча межа в 0,2 н.м.д.г., то за ст.186 нижньої межі немає. Відповідно до ч.2 ст.22 КК для даного кримінального правопорушення встановлено знижений вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність – чотирнадцять років. Санкція статті встановлює максимальне покарання – 4 роки позбавлення волі. І в даному випадку, наприклад, слідчий може кваліфікувати означене діяння, мовляв, що це кримінальне правопорушення, передбачене ч.1 ст.186 КК, адвокат може наполягати на звільненні особи від відповідальності на підставі ч.2 ст.11 КК.

Ще приклад: батько разом зі своєю сімнадцятирічною донькою вживав спиртні напої на Новий рік, Різдво та на Восьме березня. Дане діяння підлягає кримінальній відповідальності за ч.2 ст.304 КК "Втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність, у пияцтво, у заняття жebraцтвом, азартними іграми, вчинене батьком, матір'ю, вітчимою, мачухою, опікуном чи піклувальником, або особою, на яку покладено обов'язки щодо виховання потерпілого чи піклування про нього" [3]. Санкція статті передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від чотирьох до десяти років. Науково-практичний коментар до даної статті дає визначення поняттю "пияцтво" як вживання спиртних напоїв систематично, тобто більше двох разів на рік. Вищеприписане діяння підпадає під дану кваліфікацію за ч.2 ст.304 КК. І таких прикладів можна навести багато.

Як слушно зазначав В.М. Киричко, для повноти розуміння викладеного видається доречним умовне порівняння законодавчого вірусу в системі КК з вірусами в програмі медичної діагностичної апаратури. Якщо лікар не знає, що внаслідок вірусу показники технічної діагностики не відповідають дійсності, то він зовні діє відповідно до закону і призначає лікування відповідно до цих показників. Таке лікування може заподіяти шкоду здоров'ю пацієнта від того, що не лікується реальне захворювання, або від ліків, які використовуються для лікування не існуючого захворювання. Однак такі випадки слід відрізняти від тих, коли вірусу немає, діагностична апаратура працює правильно, а лікар не знає, як правильно застосовувати апаратуру або як пра-

вильно оцінити результати діагностики, або умисно фальсифікує результати діагностики тощо і призначає лікування, яке шкодить здоров'ю пацієнта [1]. Тобто, дане формулювання ч.2 ст.11 КК залишає забагато дискреційних повноважень для правозастосовувачів: в ситуації з тим 14-річним підлітком і з тим батьком 17-річної дитини: слідчий може сказати: Ви вчинили діяння, передбачені відповідними статтями КК, я все зробив правильно згідно із Законом, в той час, як прокурор може послатися на ч.2 ст.11 Кримінального кодексу України.

Кримінально-правові інститути звільнення особи від кримінальної відповідальності та обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння

Є й інші випадки звільнення особи від кримінальної відповідальності. Наприклад, у статті 45 КК зазначено: "особа, яка вперше вчинила кримінальний проступок або необережний нетяжкий злочин, крім корупційних кримінальних правопорушень або кримінальних правопорушень, пов'язаних з корупцією, порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керували транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебували під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона після вчинення кримінального правопорушення щиро покаялася, активно сприяла розкриттю кримінального правопорушення і повністю відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду" [3]. В даному випадку чітко зазначаються види та підстави звільнення від кримінальної відповідальності, зокрема вказані умови звільнення від кримінальної відповідальності: щире каєття, активне сприяння розкриттю кримінального правопорушення, відшкодування завданих збитків або усунення заподіяної шкоди. Конкретно вказано й у разі вчинення якого за тяжкістю кримінального правопорушення особу може бути звільнено від кримінальної відповідальності. Тобто, іншими словами, дотриманий принцип правової визначеності.

Отже, на нашу думку: значно розмите формулювання в ч.2 ст.11 КК порушує принцип правової визначеності і неминуче призводить до суддівського свавілля та необґрунтованого звільнення від кримінальної відповідальності винних осіб; відсутнє офіційне тлумачення даної статті, яке міг би надати КСУ. Тобто, не є зрозумілим, яку саме поведінку регламентує дана стаття: по суті правомірну поведінку, чи протиправну поведінку, де відсутня, необхідна для кримінального правопорушення суспільна небезпека. Не зрозуміло також місце даної кримінально-правової норми серед, наприклад, інституту обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння чи інституту звільнення від кримінальної відповідальності. Адже фактично будь-яке кримінальне правопорушення (незалежно від тяжкості) можна назвати малозначним, оскільки поняття малозначності є оціночним поняттям. Чинна редакція ч.2 ст.11 Кримінального кодексу України створює занадто дискреційні повноваження для посадових осіб. Можливо, в даному випадку законодавець і сам не знав, який саме зміст він вкладав у цю норму права; і яку саме поведінку регулює дана стаття: правомірну, протиправну, кримінально-протиправну, іншу. Отже, ч.2 ст.11 КК потрібно або конкретизувати, саме для даної статті, що означає "малозначність", "відсутність суспільної небезпеки" або виключити з КК як зайву.

Як виправити ч.2 ст.11 КК так, щоб не створювати надмірно дискреційних повноважень для посадових осіб і при цьому уникнути надмірного формалізму, це майбутнє завдання сучасної юриспруденції.

Як виправити ч.2 ст.11 КК так, щоб не створювати надмірно дискреційних повноважень для посадових осіб і при цьому уникнути надмірного формалізму, це майбутнє завдання сучасної юриспруденції.

Висновки

Розмитість формулювання змісту чинної редакції ч.2 ст.11 КК порушує принцип правової визначеності та може призвести до необґрунтованого звільнення винних осіб від кримінальної відповідальності. Тому запобігання надмірних дискреційних повноважень для посадових осіб вбачається в конкретизації поняття "малозначність" та "відсутність суспільної небезпеки" у ч.2 ст.11 Кримінального кодексу України.

Конфлікт інтересів

Автор статті повідомляє про відсутність конфлікту інтересів.

Вираз вдячності

Дослідження виконано ініціативно та не отримало будь-якого фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Киричко В. М. Законодавчий вірус у системі КК України: визначення і актуалізація проблеми на прикладі ст. 368-2 КК "Незаконне збагачення". *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 142–151.

2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 59 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) статті 3682 Кримінального кодексу України від 26.02.2019 №1-п/2019. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19> (дата звернення: 15.04.2020).
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
4. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право: навчальний посібник / за заг. ред. М. І. Хавронюка. К.: Ваіте, 2014. 944 с.
5. Мирошниченко Н. А. Уголовные правонарушения и малозначительность деяния. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 65. С. 549–553.
6. Маломуж С. І. Малозначність діяння у кримінальному праві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеса, 2017. 254 с.
7. Письменський Є. О. Щодо оцінки діяння як малозначного у практиці вітчизняного правозастосування. *Новітні кримінально-правові дослідження – 2016*: зб. наук. пр. / відп. ред. О. В. Козаченко. Миколаїв: Іліон, 2016. С. 47-51. <http://hdl.handle.net/11300/4873>
8. Михайлин А. І. Про юридичну визначеність закону про кримінальну відповідальність. *Кримінальне право в умовах глобалізації суспільних процесів: традиції та новації*: матеріали міжнародного науково-практичного круглого столу, присвяченого пам'яті академіка В. В. Сташиса (м. Харків, 15 травня 2020 р.). Харків, 2020. С. 609–614.
9. Марціясь І. І., Подковенко Т. О. Юснатуралізм та юридичний позитивізм як основні типи праворозуміння. *Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді*: зб. тез доп. XIII Всеукр. студ. конф. (м. Тернопіль, 8 квіт. 2016 р.). Тернопіль: Вектор, 2016. С. 56–61.
10. Михайлин А. І. Охорона кримінальним законом статевої свободи та недоторканності. *Форум Права*. 2022. Вип. 73 (2). С. 53-59. <http://doi.org/10.5281/zenodo.6471055>

REFERENCES

1. Kyrychko, V. M. (2016). Zakonodavchyy virus u systemi KK Ukrayiny: vyznachennya i aktualizatsiya problemu na prykladi st. 368-2 KK "Nezakonne zbahachennya" [Legislative virus in the Criminal Code of Ukraine: definition and actualization of the problem on the example of Art. 368-2 of the Criminal Code "Illegal Enrichment"]. *Problemy zakonnosti*, (133), 142–151 (in Ukr.).
2. *Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrayiny u spravi za konstytutsiynym podannym 59 narodnykh deputativ Ukrayiny shchodo vidpovidnosti Konstytutsiyi Ukrayiny (konstytutsiynosti) statti 3682 Kryminal'noho kodeksu Ukrayiny* [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case based on the constitutional submission of 59 People's Deputies of Ukraine regarding the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of Article 3682 of the Criminal Code of Ukraine]. (26.02.2019 No. 1-p/2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19> (in Ukr.).
3. Kryminalnyy kodeks Ukrayiny [Criminal codex of Ukraine]. Zakon Ukrayiny (05.04.2001 No. 2341-3). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, (25–26), 131 (in Ukr.).
4. Dudorov, O. O., & Khavronyuk, M. I. (2014). Khavronyuk, M. I. (Red.). *Kryminalne pravo* [Criminal Law]. Navchalnyy posibnyk. K.: Vaite (in Ukr.).
5. Myroshnychenko, N. A. (2012). Uholovnye pravonarushennya y maloznachytelnost deyannya [Criminal offenses and minor acts]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*, (65), 549–553 (in Ukr.).
6. Malomuzh, S. I. (2017). *Maloznachnist diyannya u kryminalnomu pravi Ukrayiny* [Insignificance of the act in the criminal law of Ukraine]. Candidate's thesis (12.00.08). Odessa (in Ukr.).
7. Pysmensky, YE. O. (2016). Shchodo otsinky diyannya yak maloznachnoho u praktytsi vitchyznyanoho pravozastosuvannya [Regarding the assessment of the act as insignificant in the practice of domestic law enforcement]. In: Kozachenko, O. V. (Red.). *Novitni kryminalno-pravovi doslidzhennya – 2016*: zb. nauk. pr. Mykolayiv: Ilion, 2016. (s. 47-51). <http://hdl.handle.net/11300/4873> (in Ukr.).
8. Mykhaylyn, A. I. (2020). Pro yurydychnu vyznachenist zakonu pro kryminalnu vidpovidalnist [On the legal certainty of the law on criminal liability]. In: *Kryminalne pravo v umovakh hlobalizatsiyi suspilnykh protsesiv: tradytsiyi ta novatsiyi*: materialy mizhnarodnoho naukovo-praktychnoho kruhloho stolu, prysvyachenoho pamyati akademika V. V. Stashysa (m. Kharkiv, 15 travnya 2020 r.). Kharkiv (s. 609–614) (in Ukr.).
9. Martsiyas, I. I., & Podkovenko, T. O. (2016). Yusnaturalizm ta yurydychnyy pozytyvizm yak osnovni typy pravorozuminnya [Jusnaturalism and legal positivism as the main types of legal understanding]. In: *Pravova systema Ukrayiny v umovakh yevropeyskoyi intehtratsiyi: pohlyad student-skoyi molodi*: zb. tez dop. XIII Vseukr. stud. konf. (m. Ternopil, 8 kvit. 2016 r.). Ternopil: Vektor, C. 56–61 (in Russ.).

10. Mykhailyn, A. I. (2022). Okhorona kryminalnym zakonom statevoyi svobody ta nedotorkannosti [Criminal Law Protection of Sexual Freedom and Invincibility]. *Forum Prava*, 73(2), 53–59. <http://doi.org/10.5281/zenodo.6471055> (in Ukr.).

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СТАТТЮ (ARTICLE INFO)

Published in:
Форум права: 74 pp. 106–112 (1).

Related identifiers:

10.5281/zenodo.7319908

http://forumprava.pp.ua/files/106-112-2023-1-FP-Mykhailyn_11.pdf

http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2023_1_11.pdf

License (for files):

[Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Received: 21.02.2023

Accepted: 07.03.2023

Published: 20.03.2023

Available online: 20.03.2023

Cite as:

Михайлин, А. І. (2023). Щодо уточнення правової визначеності частини 2 статті 11 Кримінального кодексу України. *Форум Права*, 74(1), 106–112. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7319908>

Mykhailyn, A. I. (2023). Shchodo utochnennya pravovoyi vyznachenosti chastyny 2 statti 11 Kryminalnoho kodeksu Ukrayiny [Regarding Clarification of the Legal Definition of Part 2 of Article 11 of the Criminal Code of Ukraine]. *Forum Prava*, 74(1), 106–112. <http://doi.org/10.5281/zenodo.7319908>